

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 4. 2022, č. j. 3 A 41/2022 - 19,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) domáhá zrušení rozhodnutí žalované č. j. 10.01-000596/21-002, kterým žalovaná rozhodla o jeho žádosti ze dne 25. 10. 2021 o určení advokáta k poskytnutí právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Shora označeným usnesením městský soud zamítl žádost žalobce o přiznání osvobození od soudních poplatků. Konstatoval, že žalobce sdělil soudu ohledně svých majetkových poměrů značně neurčité údaje a svá tvrzení ani řádně nedoložil. Soud nepřistoupil k tomu, aby žalobce vyzval k odstranění těchto nedostatků, neboť žalobce vede před městským soudem množství řízení, v nichž byl opakovaně dostatečně procesně poučen. Současně městský soud poukázal na to, že řízení jsou žalobcem vedena sériově a stereotypně. Žalobce v nich stále opakuje podobné argumenty, které již soudy opakovaně odmítly jako neopodstatněné. Ze způsobu vedení sporu je zřejmé, že žalobci nejde o ochranu jeho veřejných subjektivních práv, ale o vedení sporu jako takového. V takovém případě je spravedlivé, aby nesl náklady řízení sám.

II.

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu kasační stížností. Namítl, že postup městského soudu je svévolný a paušální. Vyjádřil rovněž nesouhlas s tím, jak městský soud posoudil jeho majetkové poměry. V tomto ohledu se ohradil i proti postupu žalované. Uvedl, že o osvobození od soudních poplatků ani nepožádal.

III.

[4] Soud předně konstatuje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené usnesení, jímž městský soud neosvobodil stěžovatele od placení soudních poplatků, nepochybně je právě takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy v projednávané věci netíží poplatková povinnost. Stejně tak platí, že stěžovatel v tomto typu řízení nemusí být zastoupen advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř.“). K tomu viz uvedené usnesení rozšířeného senátu.

[5] Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou.

[7] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je uvedeno, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[8] Z citovaného ustanovení vyplývá, že pro přiznání částečného osvobození od soudních poplatků musí být splněny následující podmínky: účastník řízení požádal o osvobození, jeho návrh není zjevně neúspěšný a doložil nedostatek příjmů. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela přitom lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody (srov. i usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2014, č. j. 7 As 68/2014 - 50).

[9] Nejvyšší správní soud předně nesouhlasí s tím, že stěžovatel nepožádal o osvobození od soudních poplatků. Ze soudního spisu vyplývá, že městský soud vyzval stěžovatele výzvou ze dne 4. 4. 2022 k tomu, aby zaplatil soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Součástí výzvy bylo i poučení o možnosti podat návrh na osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel v návaznosti na uvedenou výzvu zaslal městskému soudu dne 25. 4. 2022 podání, ve kterém uvedl, že „*očekává osvobození od zákonodárcem pevně stanoveného poplatku*“, poukázal na „*naprostý nedostatek finančních prostředků*“ a přiložil prohlášení o svých majetkových poměrech. Z tohoto podání je jednoznačně zjevný úmysl stěžovatele domoci se úplného osvobození od soudního poplatku za řízení. Nelze tedy městskému soudu vytýkat, že posoudil podání stěžovatele jako žádost o osvobození od soudních poplatků a přistoupil k posouzení její důvodnosti. Jeho postup vycházel

pokračování

z materiálního posouzení daného podání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 1. 2022, č. j. 2 As 285/2021 - 23).

[10] Co se týče dalších podmínek pro přiznání osvobození, je třeba zdůraznit, že účelem institutu osvobození od soudních poplatků je ochrana práv účastníka řízení, jemuž by mohla vzniknout vážná újma na jeho právech v důsledku nedostatku finančních prostředků, které by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránily účinně bránit svá práva v řízení před soudem. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v první řadě osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, č. 2163/2011 Sb. NSS). Je tedy na něm, aby dostatečně konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a současně doložil listiny prokazující nemajetnost (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS). Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudních poplatků neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku dokládat (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Aps 2/2012 - 11). Stěžovatele jako žadatele o toto dobrodiní ze strany státu tak tíží břemeno tvrzení a břemeno důkazní (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2017 č. j. 6 As 228/2017 - 9). Aby bylo možné žádosti vyhovět, je stěžovatel povinen nejen tvrdit, že nemá dostatečné prostředky na zaplacení soudního poplatku, nýbrž musí tuto skutečnost také soudu prokázat.

[11] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem, že stěžovatel řádně netvrdil a nedoložil své majetkové poměry. Stěžovatel zaslal soudu v návaznosti na výzvu k zaplacení soudního poplatku prohlášení, ve kterém uváděl zcela obecné důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků a dokládal některé údaje týkající se jeho majetkových poměrů. Toto prohlášení však, jak správně uvedl městský soud, bylo nekompletní a neurčité. Městský soud pak postupoval v souladu s výše uvedenou judikaturou, když dospěl k závěru, že stěžovatel ve vztahu k prokázání nemajetnosti neunesl důkazní břemeno. Jeho postupu konvenuje i recentní judikatura, která se týká přímo stěžovatele (srov. např. rozsudky ze dne 4. 11. 2021, č. j. 3 As 305/2021 - 12, ze dne 3. 1. 2022, č. j. 2 As 285/2021 - 23 atp.). Městský soud tedy při formulaci svých závěrů postupoval zcela v mezích právní úpravy a judikatury, a nelze tak jeho postup považovat za svévolný či pašální.

[12] I další postup městského soudu odpovídal právní úpravě a judikatuře Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudky ze dne 30. 9. 2021, č. j. 10 As 371/2021 - 11, ze dne 17. 9. 2021, č. j. 8 As 207/2021 - 15, či ze dne 16. 9. 2021, č. j. 9 As 199/2021 - 12). Zcela obecná polemika stěžovatele se závěry městského soudu proto nevyvolává nezákonnost jeho usnesení. Podobně jako městský soud i Nejvyšší správní soud musí akcentovat velké množství sporů vedených stěžovatelem, ve kterých opakuje stále podobné argumenty, a odmítá tak respektovat již dříve vydaná rozhodnutí soudů, která tyto argumenty již neuznaly opodstatněnými. Z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, vyplývá, že „*osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti*“, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly, jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně.

[13] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[14] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti

(§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované pak nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec její běžné činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. června 2022

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu